

Mèxic D.F. 16 de juliol del 1962

Estimats pares i Joan: contesto la seva carta del dia 8 dels corrents. Certament, el canvi de representant espanyol a Mèxic no m'ha afectat en absolut. En realitat, l'alt personal no ha estat modificat i, a més, he fet l'amistat que vaig explicar-los amb el senyor Boves.

No sé els mòbils de la campanya estrangera sobre Espanya. S'insisteix molt en la necessitat d'entrar al Mercat Comú, organisme que ha tingut la virtut de trasbalsar tot el món. I jo penso que en sentit favorable, ja que ha demostrat que sense extremismes revolucionaris, es pot millorar extraordinàriament el nivell de vida dels obrers, sense afectar la prosperitat de les altres classes. La sol·licitud d'entrada de la Gran Bretanya és altament significativa i és públic que els EE.UU. busquen la manera d'associar-se al Mercomú, ja que tenir-lo com a competidor els resulta ruinós; les baixes de la borsa de Nova York, la recessió en els negocis, el perill d'esfondrament econòmic de tota l'Amèrica llatina, mouen als EE.UU. a pensar amb Europa com a soci preferent. El projecte d'unió política continental obre moltes esperances i hi ha qui pensa que Espanya no pot quedar al marge d'aquesta gran transformació. En aquest sentit, les notícies sobre la Península segueixen ocupant l'atenció d'informadors i d'editorialistes.

El que m'explica de la Costa Brava és una de les conseqüències, a tot arreu, de la febre de turisme mundial i, sobretot, dels turistes amb moneda forta. Cada país els prepara allò que van a cercar-hi, sense tenir en compte si estan despistats o no, i tot és va mixtificant. Em sembla que és un problema de difícil solució... El que em diu el pare del diminut poble amb cinc o sis pastisseries, passa aquí (entre altres indrets) amb Acapulco, que era un llogarret de pescadors i avui és una ciutat important, sense ni una sola font de vida pròpia; tothom està a la caça del turista i els pesca-

dors ja no pesquen, ja que han dedicat llurs barques a passejar visitants. Quan el turisme nordamericà fluixreja, per qualsevol motiu, tot el port està abocat a passar gana i aleshores els nadius dirigeixen unes esverades súpliques d'ajut al Govern. No cal dir que el "mexican curios" (un equivalent a les panderetes, les castanyoles i els toros d'Espanya) ha donat naixença a centenars de botigues que, si havien de dependre dels indígenes, no durarien ni una setmana. Aquí també hi ha, de tant en tant, desmaiades queixes, ofegades de seguida per les sucoses utilitats. Corre el rumor que els japonesos ja fan mostres de folklore azteca que competeixen amb preu i varietat.

A tot arreu, pare, la prosperitat material progressa a expenses de l'estabilitat espiritual i aquest és, potser, el drama més punyent de la nostra època i els filòsofs lúcids se'n planyen amargament. Què hi farem! Com que la història es fa a base de fluxs i de refluxs, cal esperar que vindrà després una reacció d'espiritualitat extrema.

Em sorpren l'augment d'utilitatge de la Sirven i la puixança que això suposa. Ara ja crec que va de veres això de que necessiten més dibuixants! No cal dir que en el cas concret del catàleg de rajoles de la fàbrica de Betanzos, jo els podria assegurar una eficiència total. L'oferiment del Manuel l'agraeix molt, tot i no entendre'l bé, perquè treballar a distància (vull dir, amb el client a una colla de quilòmetres lluny) em sembla que deu suposar entrebancs seriosos i una difícil manera de lligar l'aspecte econòmic. Però per mi no es perderà...

No tinc cap recel pel que fa a l'acollida que vostès donaran a la Rosa. Ni m'ha passat pel cap. Si he expressat alguna temença, és en el sentit de la situació que crearà el primer contacte amb el país i l'ambient, lligats amb la pena de la separació dels germans i dels amics d'ací. Pels nens, penso que se sentiran molt a gust amb els avis i amb Catalunya i els convidrà molt una major solidesa i serietat en els estudis. Aquí, fins fa poc (i no estic segur que encara no passi), hi havia estats de la República que ve-

nien títols universitaris a preus mòdics. Això els pot indicar com va la cosa. Fa poc, va haver-hi un minúscol escàndol -se'n va parlar ben poc!- perquè en el curs de la investigació d'un assassinat, es descobrí que uns mecanògrafs ambulants situats en una plaça del cor de la ciutat (i la principal ocupació dels quals és escriure cartes per a les minyones), feien per la reduïda quantitat de deu pesos, certificats de defunció, actes de naixement i, pel que sembla, una gran diversitat de documents "oficials". Com a il·lustració de l'estat de coses, puc afegir que no es va prendre cap mesura -almenys, no s'ha fet pública- contra aquests abnegats servidors del proïsme.

La nostra situació no ha variat i només depenem, després de l'ajut de Déu, del pas del temps. Jo procuro anar atemperant els meus nervis i ara faig passos per al traspàs del despatx i de la feina; això suposa dues coses: trobar un candidat i aconseguir que la UTEHA l'accepti com a substitut, passant-li els encàrrecs. De moment, n'he parlat amb un xicot català que havia estat ajudant meu i ara s'hi està pensant, perquè actualment treballa en una gran empresa amb un bon sou i, tot i que veu que guanyaria més amb el que li proposo, el seu temperament ponderat l'inclina a meditar-hi. Tinc, encara, un altre presumpte interessat, que emprendre si aquest primer em falla.

I no dubtin que estic ben animat. Amb salut i feina, espero que el període d'adaptació econòmica serà burt. Una altra especialitat meva en la qual he treballat molt i amb profit (i que no sé quina utilitat pugui tenir a Barcelona) és la reproducció de gravats de mig to, suprimint la trama per a fer nous gravats com si procedissin de l'original. Això només pot interessar als editors i ha servit, principalment, per a les obres tècniques americanes els drets de les quals ha comprat González Porto per a l'edició en espanyol. El meu treball no tan sols li surt més barat que el cost de la tramesa d'estereotips, sinó que sovint li ha donat més bon resultat. Conec, també, un procediment quasi totalment mecànic per a convertir fotografies de mig to en originals

de línia, sistema de moltes perspectives (almenys, a Mèxic) en il·lustració i publicitat.

En fi: fa molts anys que les il·lusions i les esperances no s'acumulaven tant en el meu esperit. Penso que, emmig de tot això, trobaré la manera de tornar a escriure, cosa que constitueix un gran desig meu.

Plego, en virtut de les exigències de cada dilluns. Molts petons per a la mare, una abraçada ben forta per al pare i el Joan, records a tots els parents i amics!

Vam rebre una postal dels Messeguer des de Madrid, amb una vista magnífica del parc de la Rosaleda...